

2. Ємчик Л. Ф. Медична і біологічна фізика: підручник / Л. Ф. Ємчик, Я. М. Кміт. – Львів : Світ, 2003. – 303 с.
3. Медична та біологічна фізика : підручник для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації / за ред. проф. О. В. Чалого. – Вінниця : Навчальна Книга, 2013. – 528 с.
4. Сиротюк В. Д. Фізика. Курс лекцій / В. Д. Сиротюк, А. М. Сільвейстр, М. О. Моклюк. – Вінниця : ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2016. – 492 с.
4. <http://www.dayosh.ru/blog/2007-10-28-5>

References :

1. Dany`lyuk A. Ya. Uchebny`j predmet kak y`ntegry`rovannaya sy`stema / A. Ya. Dany`lyuk // Pedagogy`ka. – 1997. – #4. – S. 24-28.
2. Yemchy`k L. F. Medy`chna i biologichna fizy`ka: pidruchny`k / L. F. Yemchy`k, Ya. M. Kmit. – L`viv : Svit, 2003. – 303 s.
3. Medychna ta biolohichna fizyka : pidruchnyk dlya studentiv vyshchych navchal`nykh zakladiv III – IV rivniv akredytatsiyi / za red. prof. O. V. Chaloho. – Vinnytsya : Navchal`na Knyha, 2013. – 528 s.
4. Sy`rotyuk V. D. Fizy`ka. Kurs lekcij / V. D. Sy`rotyuk, A. M. Sil`vejstr, M. O. Moklyuk. – Vinny`cya : TOV “Nilan-LTD”, 2016. – 492 s.
5. <http://www.dayosh.ru/blog/2007-10-28-5>

Пащенко В. В. Интеграция знаний из курса физики и биологии в процессе изучения электрических и магнитных явлений в высших учебных заведениях.

В статье рассмотрен вопрос интеграции знаний из курса физики и биологии в процессе изучения электрических и магнитных явлений в высших учебных заведениях. Показаны на конкретных примерах взаимосвязи курсов биологии и физики и раскрыт опыт использования этих связей с целью интеграции знаний.

Ключевые слова: интеграция обучения, интеграция знаний, взаимосвязь физики с биологией, изучение физики и биологии в высших учебных заведениях.

Paschenko V. V. Integration of znainy from the course of physics and biology in the process of study of electric and magnitnikh phenomena in higher educational establishments.

In the article the question of integration of knowledges is considered from the course of physics and biology in the process of study of the electric and magnetic phenomena in higher educational establishments. Rotined on the concrete examples of intercommunication of courses of biology and physics and experience of the use of these connections is exposed with the purpose of integration of knowledges.

Keywords: integration of teaching, integration of knowledges, intercommunication of physics with biology, study of physics and biology in higher educational establishments.

УДК 378.141: 336.71-057.4 (477.87)

Поліщук Р. С.

ПІДГОТОВКА БАНКІВСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ КРИТЕРІЇВ ВИМІРЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ У КРАЇНАХ ЄС

У статті проаналізовані особливості підготовки банківських працівників до використання методів та оцінювання критеріїв вимірювання конкурентоспроможності банків у країнах ЄС, детально розкрито сутність методів і критеріїв вимірювання конкурентоспроможності банків.

Ключові слова: банківська справа, конкурентноспроможність, методи, критерії.

Роль сім'ї, дошкільного, шкільного та позашкільного виховання у формуванні людського капіталу є винятковою. Саме на рівні цих інституцій та організацій закладаються фундаментальні риси для подальшої професійної діяльності: ставлення і мотивація до роботи, повага, відповідальність, працелюбність, формування різносторонньо розвиненої культурної та здорової особистості, субординація, вміння виконувати поставлені завдання, робота і спілкування в колективі, робота на результат, стресостійкість тощо. Проте, першою ланкою формування кваліфікаційної складової кадрового потенціалу є система вищої освіти. Саме тут здійснюється такий тип професійного навчання, який О. Грішнова назвала загальним. Загальна освіта сприяє підвищенню продуктивності праці однаковою мірою на багатьох підприємствах [1, с. 68]. Розвиток банківської системи України змусив науковців звернути увагу на проблеми професійної підготовки банківських працівників. Зокрема, формуванню кадрового потенціалу банкірів присвячені праці О. Васюренка, В. Жулкевської, А. Єпіфанова, В. Міщенко, Т. Плісак, Б. Пшик та ін. Поряд з цим, відсутні дослідження ролі освіти у підвищенні ефективності регіональних банківських систем, зокрема тих, що мають низький рівень територіальної організації.

Метою статті є аналіз процесу підготовки банківських працівників до використання методів та оцінювання критеріїв вимірювання конкурентоспроможності банків України ЄС.

Процес підготовки кадрів здійснюється у системі професійної освіти відповідно до наступних освітніх рівнів: професійно-технічна освіта, базова вища освіта, повна вища освіта. В цих межах встановлені освітньо-кваліфікаційні рівні кваліфікованого робітника, молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста та магістра. Відповідно до затверджених в Україні стандартів [2-4], підготовка молодших спеціалістів і бакалаврів за спеціальністю "фінанси та кредит" відбувається у межах напрямку економіка і підприємництво. І лише для освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліста і магістра набір і підготовка здійснюється за спеціальністю "банківська справа". Випускники спеціальності "банківська справа" за освітньо-професійними програмами "спеціаліст" та "магістр", відповідно до розділу Професіонали (Фахівці) Класифікатора професій, можуть претендувати на наступні первинні посади у банківських установах: професіонали, що працюють із цінними паперами, професіонал з депозитарної діяльності, професіонал з корпоративного управління, професіонал з управління активами, відповідальний працівник банку, аналітик з інвестицій, аналітик з кредитування, економіст з різних напрямків роботи, економічний радник, консультант з економічних питань, оглядач з економічних питань, член виконавчого органу акціонерного товариства, член правління акціонерного товариства, член спостережної (наглядової) ради, фахівець з управління проектами та програмами у сфері нематеріального виробництва. В подальшому, за умови наявності відповідного стажу, можливим є працевлаштування на керівні посади.

Для оцінки конкурентоспроможності національної економіки, у тому числі і комерційних банків, застосовують кількісні (hard data) та якісні (survey data) (експертні та соціологічні) методи. Кількісні методи базуються на використанні математичних і статистичних методів аналізу для показників. Це здебільшого стосується обсягів ринку в грошовому чи натуральному вираженні, цін, витрат і факторів, які на них впливають. Даний метод використовують у своїх дослідженнях, передусім, консалтингові фірми, які оцінюють конкурентоспроможність різних країн світу та роблять конкретні техніко-економічні обґрунтування різних методів і підходів до їх підвищення. Кількісний аналіз доповнює якісний, оскільки не всі фактори та механізми зростання конкурентних переваг нагромадження потенціалу конкурентоспроможності можна виміряти. Цей метод достатньо точний, хоча й дає можливість оцінити явище через певний інтервал часу.

Існує велика кількість критеріїв оцінки конкурентоспроможності банків країни. Дослідник Р. Фатхутдінов запропонував вимірювати конкурентоспроможність за 10 показниками:

1. Витрати з державного бюджету на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), % ВВП.
2. Витрати з державного бюджету на розвиток людини, % ВВП.
3. Показник, що характеризує політичну систему і стабільність у країні, бали.
4. ВВП на душу населення, тис. дол.
5. Середня тривалість життя, років.
6. Показник ефективності використання ресурсів.
7. Експорт, % ВВП.
8. Рівень інфляції, %.
9. Запаси природних ресурсів на душу населення, місце країни.
10. Місце країни по питомій вазі найкрупніших конкурентоспроможних фірм світу [7].

На сьогодні формування критеріїв сучасної ефективної оцінки регіону як розгалуженої економічної системи є актуальним питанням у контексті пошуку нових шляхів розвитку економіки України. З метою формування певного рівня регіональної конкурентоспроможності важливим завданням є розробка та впровадження комплексної системи щодо оцінки наявних та потенційних конкурентних переваг на регіональному рівні.

Пропонується розглянути сукупність індикаторів конкурентоспроможності банків, які застосовується у світовій практиці. Найпоширенішими індексами регіональної конкурентоспроможності виступають методики, що розроблені американськими та європейськими науковцями.

World Knowledge Competitiveness Index базується на аналізі компоненти інтелектуальної спрямованості конкурентоспроможності банків регіонів з найвищим рівнем ВВП на душу населення в світі. Структурними елементами даного індексу є компоненти людського капіталу, інтелектуального капіталу, результати діяльності регіональної економіки, фінансового капіталу, а також інтелектуальної стійкості.

Аналогічним індексом у регіональному вимірі є The European Regional Innovation Scoreboard, користувачі якого вважають що оцінка інноваційного потенціалу регіонів є рушійною силою зростання конкурентоспроможності. Індекс складається із трьох основних компонентів, а саме: можливості, діяльність фірм, результати. Можливості можуть бути охарактеризовані рівнем розвитку та продуктивного використання людських ресурсів, фінансового сектору та підтримкою з боку держави; діяльність фірм може бути відображена рівнем інвестиційної привабливості, зв'язками на регіональному та міжнародному рівні, а також продуктивністю використання різного роду ресурсів. Такий компонент як "результати" можуть бути охарактеризовані якістю впровадження так званих інноваторів, також рівнем досягнутих економічних ефектів.

Також у Європі використовується EU Regional Competitiveness Index, за допомогою якого проводиться оцінка рівня конкурентоспроможності європейських регіонів з використанням інтегрального індексу. До складу цього інтегрального індексу входять три групи факторів – "основні фактори", "фактори ефективності", "інновації".

Основні фактори представляють собою якісний аналіз функціонування інститутів, рівень стабільності ведення бізнесу у регіоні, якість інфраструктури, рівень розвитку охорони здоров'я, а також рівень початкової та середньої освіти. Фактори ефективності можна охарактеризувати рівнем надання вищої освіти, а також освіти протягом життя, рівнем ефективності ринку праці та розміром ринку. Щодо інновацій, то необхідно проаналізувати рівень технологічної готовності, рівень розвитку бізнесу та інноваційної активності.

На європейському просторі також існує методика оцінки конкурентоспроможності, яка має назву The Atlas of Regional Competitiveness (Eurochambers), використання якої передбачає аналіз конкурентних позицій регіонів за кожним із обраних індикаторів. До складу даного індексу входить аналіз за наступними напрямками – економічна діяльність, рівень зайнятості та якість ринку праці, освіта та навчання впродовж життя, якість НДДКР

та інновацій, якість телекомунікаційних мереж, рівень розвитку транспортної системи, рівень інтернаціоналізації.

Науковці з Британії пропонують використовувати UK Regional Competitiveness Index, що передбачає оцінку відносної економічної конкурентоспроможності регіонів. У рамках даного індексу застосовується три групи факторів, а саме: вхідні фактори, фактори результатів, фактори наслідків.

До вхідних факторів спеціалісти відносять витрати на НДДКР, рівень економічної активності, рівень створення нових фірм на 1 тис. жителів, кількість фірм на 1 тис. жителів, рівень середньої освіти, кількість інтелектуально орієнтованих фірм. До факторів результатів науковці відносять валову додану вартість (ВДВ) на душу населення, рівень експорту та імпорту на душу населення, кількість експортоорієнтованих підприємств, рівень продуктивності та рівень зайнятості. До факторів наслідків необхідно віднести рівень доходів та рівень безробіття.

Науковцями із Хорватії пропонується використовувати методика, за якою 135 індикаторів згруповані у 8 підгруп та формують два блоки.

Перший блок – “Бізнес-середовище”, який складається з показників, що характеризують стан бізнес-інфраструктури, демографічну ситуацію, рівень освіти, інфраструктурне наповнення та функціонування державного сектору.

Другий блок – “Бізнес-сектор”, що складається з показників, що характеризують активність інвестиційної політики, тенденції розвитку підприємництва, а також економічні результати.

Також можна проаналізувати індекс, який використовується у США, а саме: State Competitiveness Index. Метою застосування даного індексу є оцінка довгострокових конкурентних переваг та недоліків американських штатів. Структурними компонентами індексу є якість діяльності уряду та фіскальної політики, якість інфраструктури та технологічного розвитку, рівень використання ринків, рівень безпеки, розвиток людських ресурсів, інкубація бізнесу та якість екологічної політики.

Необхідно сказати, що в рамках американської моделі оцінки конкурентоспроможності банків регіонів основна увага приділяється інноваційному сектору та крім загального індексу проводиться розрахунок ще й деталізованих показників сектору high-tech. Американські експерти приділяють дві основні мети під час розрахунку індексу конкурентоспроможності – визначення конкурентних переваг окремих регіонів та розрахунок загального показника реальних доходів населення. А рівень доходів, у свою чергу, знаходиться у прямій кореляційній залежності від рівня конкурентоспроможності [5].

Проаналізувавши цільове спрямування та структурне наповнення індексів оцінки конкурентоспроможності, які застосовуються на європейському просторі та у різних країнах світу, можна зробити висновок, що індекс має складатися з декількох груп факторів за різною цільовою спрямованістю, тобто необхідно аналізувати всі галузі діяльності, а також якомога повніше враховувати всі фактори впливу.

Нами розглянуто лише деякі критерії оцінки, а саме показники, на яких ґрунтується індекс глобальної конкурентоспроможності:

- чинники підвищення продуктивності: вища освіта і навчання, ринкова ефективність, технологічна оснащеність;
- інноваційні чинники: бізнес-модернізація, інновації;
- основні показники: інституції, інфраструктура, макроекономіка, охорона здоров'я і початкова освіта.

Загальний індекс є основою індексу глобальної конкурентоспроможності банків і складається з субіндексів. Його розрахунок відбувається шляхом зіставлення значень кожного з аналізованих показників і обчислення індексів по кожному з них. На основі отриманих результатів країні привласнюється певне місце в рейтингу, яке прямо пропорціонально її балам, тобто, чим вище бали, тим вище рейтинг країни серед інших

країн світу, отже, тим вище її конкурентоспроможність.

Дослідимо етапи оцінки міжнародної конкурентоспроможності банків країни.

1. Загальна характеристика країни: належність країни до групи, згідно класифікації МВФ, Світового банку, ООН та інших міжнародних організацій; основні макроекономічні показники та їх динаміка за три останні роки (ВВП; ВВП на душу населення; обсяги експорту та імпорту; торговельне сальдо; прямі іноземні інвестиції (ПІІ); прямі іноземні інвестиції на душу населення; зовнішній борг; темп інфляції; дефіцит бюджету; рівень безробіття тощо).

2. Ресурсний метод оцінки конкурентоспроможності країни: рівень забезпеченості природними ресурсами; людські ресурси (індекс людського розвитку за методикою ООН тощо); інфраструктура (транспорт та комунікації); характеристика фінансової системи (капіталізація фондового ринку; банківська система); науково-технологічний потенціал (кількість науковців країни, інженерів на душу населення; кількість патентів на душу населення; кількість патентних сімей; у кількість патентів, зареєстрованих в США; характеристика технологічного укладу).

3. Оцінка мезорівня конкурентоспроможності національної економіки: ключові сектори економіки країни та профіль її експортної спеціальності; наявність в країні конкурентоспроможних кластерів; конкурентоспроможність регіонів та міст країни.

4. Рейтинговий метод оцінки конкурентоспроможності країни: оцінка міжнародної конкурентоспроможності країни за методикою Всесвітнього економічного форуму (WEF, Global Competitiveness Index); оцінка міжнародної конкурентоспроможності країни за методикою Інституту розвитку менеджменту, м.Лозана (IMD); порівняльний аналіз результатів досліджень міжнародної конкурентоспроможності країн за методикою Всесвітнього економічного форуму (WEF) та за Інституту розвитку менеджменту, м. Лозана (IMD); побудова багатокутників конкурентоспроможності країни за методикою Всесвітнього економічного форуму WEF та за Інституту розвитку менеджменту, м. Лозана (IMD).

5. Оцінка інноваційної спроможності країни за методикою Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard чи іншою методикою).

6. Розробка рекомендацій щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни.

Методика рейтингових оцінок не є однозначною, у світі існують досить авторитетні наукові школи, які займаються дослідженнями саме в цій галузі. Рейтинг конкурентоспроможності країни, що визначається підрозділами Міжнародного інституту розвитку менеджменту (IMD, Швейцарія, м. Лозанна), вважається найбільш професійним та об'єктивним. За підсумками своєї роботи за рік IMD видає "The World Competitiveness Yearbook IMD", де оприлюднює результати досліджень. Крім названого рейтингу, досить авторитетними та такими, що заслуговують на увагу, вважають дослідження, які проводяться в рамках Всесвітнього економічного форуму, результати якого оприлюднюються в спеціалізованому виданні "The Global Competitiveness Report. World Economic Forum". Системність та тривалість проведення щорічного моніторингу поточної конкурентоспроможності країни (економіки) відповідними установами, міжнародне визнання цих рейтингів та чуттєва рефлексія ринку на результати досліджень, свідчать про високий професійний підхід та компетентність фахівців при визначенні критеріїв оцінювання та розподілу їх за групами. Наприклад, IMD під час складання рейтингу, який оприлюднюється кожного року, починаючи з 1989 року, здійснює оцінювання більше, ніж за 321 критерієм та використовує інформацію 52 дослідницьких інститутів світу, які є партнерами IMD.

Досить цікавим з точки зору порівняльного аналізу є рейтинг конкурентоспроможності банків країни, що складається фахівцями до щорічного Світового економічного форуму (World Economic Forum) та оприлюднюється в спеціалізованому виданні "Світовий огляд конкурентоспроможності" ("The Global

Competitiveness Report”, (GCR), яке видається з 1979 року. Партнерами Columbia University (CU), Earth Institute (EI) та Harvard University (HU), науковці яких розробили та впровадили багатоступеневу методику розрахунку показників конкурентоспроможності країни (економіки), є понад 104 науково-дослідницьких установи.

Особливістю розбудови GCR є поділ рейтингу на дві складові частини. Перша частина знайомить з методикою, що використовувалася дослідниками під час проведення розрахунків, пов'язаних з визначенням індексу спроможності до зростання – Growth Competitiveness Index (GCI), поряд з наведенням результатів цих досліджень. Підґрунтям для опрацювання сучасного варіанту методики розрахунку GCI, стали загальні підходи та напрями, визначені Jeffrey D. Sachs (CU) та John W. McArthur (EI) [6].

У другій частині рейтингу GCR пояснюються засади методики, що використовувалася для розрахунку Індексу економічної спроможності – Business Competitiveness Index (BCI), та подаються результати цих досліджень [8].

Безперечною перевагою The Global Competitiveness Report, у порівнянні з рейтингом IMD, є масштабність проведення відповідних досліджень. Рейтинг GCR надає професійний та виважений огляд порівняльних переваг та недоліків національної економіки з детальним описом для кожної країни. Цей факт, у поєднанні з аналітичною та статистичною інформацією, робить дослідження фахівців, що залучаються інституціями WEF, безперечним лідером на відповідному просторі.

Беручи до уваги те, що дослідження експертів World Economic Forum стосуються розрахунку показників GCI (GCR) та BCI (GCR) і для України, вважаємо за доцільне навести стислий аналіз відносно зазначених індексів.

Своєрідне уповільнення з 2010 року темпів зростання індексу GCI для України (спроможності національної економіки до зростання) характеризує, що показник суспільної користі від економічних досягнень, обрахований через індекси технологічності виробництва, ефективності роботи суспільних інституцій та макроекономічного оточення національної економіки, досяг майже максимального значення для економічного циклу, що триває. Беручи до уваги класифікацію фаз економічного циклу (криза, депресія, поживлення і піднесення), надану К. Марксом, можемо наголосити на переході України до фази піднесення, яка передує фазі чергової кризи. Тому задача Уряду полягає не лише в поглибленні ринкових перетворень та удосконаленні державного управління трансформаційними процесами, а й у підготовці до мінімізації втрат, пов'язаних з можливою фазою кризи.

Зростання індексу ділової активності України (BCI) свідчить про досить ефективну та послідовну діяльність Уряду, відповідність мікроекономічного рівня розвитку економіки макроекономічним досягненням у державі. Крім того, спостерігається позитивна тенденція у зміні національного ринкового середовища, підвищенні його привабливості з боку іноземного капіталу. Але в разі нехтування фактами уповільнення темпів позитивної зміни індексу спроможності національної економіки до зростання (GCI), економіка України дедалі більше буде відходити від інноваційної моделі розвитку.

Отже, прийняття до уваги результатів діяльності Міжнародного інституту розвитку менеджменту та Всесвітнього економічного форуму дозволить Уряду України отримати незалежну, професійну, експертну оцінку своєї діяльності в напрямі розвитку конкурентного середовища. Суспільство, у свою чергу, отримує систематичний порівняльний аналіз ефективності національного конкурентного середовища, що надасть можливість залучитися до процесу коригування напрямів державної конкурентної політики.

Розрахунок BCI відповідає методиці мікроекономічного індексу. Експерти цієї організації виділяють наступні основні фактори, які впливають на економічне зростання будь-якої країни світу, а саме: технології, суспільні інституції та макроекономічне середовище [9]. Тому при побудові індексу GCI (ІК) розраховували три індекси: технологічний, громадських інституцій та макроекономічного середовища. На його основі виявляють спроможність національних економік досягати сталого розвитку у

середньостроковому періоді. Ці індекси розраховуються як за аналітичними даними, так і за даними анкетувань. Всі аналітичні дані конвертовані з допомогою розрахунку за наступною формулою 1.1:

$$6 \times \frac{(\text{оцінка країни} - \text{найменше значення})}{(\text{найбільше значення} - \text{найменше значення})} + 1 \quad (1.1)$$

Крім того, всі країни згруповані як ключові інноватори (core innovators) та не інноватори (non-core innovators). Критерієм такого поділу послугував показник кількості патентів, зареєстрованих на 1 млн. населення в США у 2010 році (більше, ніж 25). Таких ключових технологічно-інноваційних країн є 28, а 52 країн було віднесено до групи технологічно не ключових економік. Тому для першої групи загальний індекс конкурентоспроможності розраховується за формулою 1.2:

$$IK_{к.інн.}(GCI_{c.інн.}) = \frac{1}{2}I_m + \frac{1}{4}I_{c.ін.} + \frac{1}{4}I_{м.с.}, \quad (1.2)$$

де I_m – технологічний індекс; $I_{c.ін.}$ – індекс суспільних інститутів; $I_{м.с.}$ індекс макроекономічного середовища.

А для групи країн не ключових інноваторів відповідно за формулою 1.3:

$$IK_{н.інн.}(GCI_{n-c.інн.}) = \frac{1}{3}I_m + \frac{1}{3}I_{c.ін.} + \frac{1}{3}I_{м.с.} \quad (1.3)$$

Технологічний індекс також окремо розраховується для цих груп країн, а саме для країн першої групи за формулою 1.4:

$$I_m = \frac{1}{2}I_{ін.} + \frac{1}{2}I_{ім.}, \quad (1.4)$$

де $I_{ін.}$ – інноваційний субіндекс; $I_{ім.}$ – субіндекс інформаційних технологій.

Для країн другої групи розраховується за формулою 1.5:

$$I_m = \frac{1}{8}I_{ін.} + \frac{3}{8}TT + \frac{1}{2}I_{ім.}, \quad (1.5)$$

де TT – технологічний трансфер.

Індекс суспільних інститутів розраховують за формулою 1.6:

$$I_{c.ін.} = \frac{1}{2}K_3 + \frac{1}{2}K, \quad (1.6)$$

де K_3 – субіндекс законності; K – субіндекс корупції.

Індекс макроекономічного середовища розраховують за формулою 1.7:

$$I_{м.с.} = \frac{1}{2}M_c + \frac{1}{4}I_k + \frac{1}{4}I_{yn.}, \quad (1.7)$$

де M_c – субіндекс макроекономічної стабільності; I_k – субіндекс кредитоспроможності країни; $I_{yn.}$ – субіндекс державних витрат у ВВП.

Індекс зростання конкурентоспроможності розглядає джерела приросту ВВП на душу населення, тобто майбутнє конкурентоспроможне зростання економіки, можливості досягати сталого розвитку.

Отже, у теорії та практиці міжнародних економічних взаємин існує декілька підходів до визначення конкурентоспроможності національної економіки та показників, які її характеризують

Для оцінки конкурентоспроможності національної економіки застосовують кількісні (hard data) та якісні (survey data) (експертні та соціологічні) методи. Кількісні базуються

на використанні математичних і статистичних методів аналізу для показників.

Існує велика кількість критеріїв оцінки конкурентоспроможності країни.

Проаналізувавши цільове спрямування та структурне наповнення індексів оцінки конкурентоспроможності, які застосовуються на європейському просторі та у різних країнах світу, можна зробити висновок, що індекс має складатися з декількох груп факторів за різною цільовою спрямованістю, тобто необхідно аналізувати всі галузі діяльності, а також якомога повніше враховувати всі фактори впливу.

Використана література:

1. *Гришнова О. А.* Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Гришнова. – Київ : Знання, КОО, 2001. – 254 с.
2. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України № 787 від 7.08.2010 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF>
3. Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України № 1719 від 13.12.2006 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1719-2006-%D0%BF>
4. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України № 839 від 20.06.2007 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/839-2007-%D0%BF>
5. *Гулько Д. В.* Світовий досвід формування індексу оцінки конкурентоспроможності регіонів / Д. В. Гулько // Економіка України. – 2005.
6. *Костусев О.* Захист економічної конкуренції в Україні: стан і перспективи / О. Костусев // Економіка України. – 2003. – № 7. – С. 4-11.
7. *Патрікац Л.* Євроінтеграційний курс України: на перехресті досліджень і висновків / Л. Патрікац, М. Бойчук // Банківська справа. – 2002. – № 4. – С. 22-26.
8. *Портер М.* Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів : пер. с англ. А. Олійника та Р. Скіпальського / М. Портер. – Київ : Основи, 1997. – 390 с.
9. World Economic Forum, Global Competitiveness Report, 2003, 2004, 2005. IMD World Competitiveness Yearbook 2005.

References:

1. *Grishnova O. A.* Lyudsky`y kapital: formuvannya v sy`stemi osvity` i profesijnoyi pidgotovky` / O. A. Grishnova. – K. : T-vo "Znannya", KOO, 2001. – 254 s.
2. Pro zatverdzhennya pereliku special`nostej, za yaky`my` zdijsnyuyet`sya pidgotovka faxivciv u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax za osvith`o-kvalifikacijny`my` rivnyamy` specialista i magistra [Elektronny`j resurs] / Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` # 787 vid 7.08.2010 r. – Rezhy`m dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF>
3. Pro perelik napryamiv, za yaky`my` zdijsnyuyet`sya pidgotovka faxivciv u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax za osvith`o-kvalifikacijny`m rivnem bakalavra [Elektronny`j resurs] / Postanova Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` #1719 vid 13.12.2006 r. – Rezhy`m dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1719-2006-%D0%BF>
4. Pro zatverdzhennya pereliku special`nostej, za yaky`my` zdijsnyuyet`sya pidgotovka faxivciv u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax za osvith`o-kvalifikacijny`m rivnem molodshogo specialista [Elektronny`j resurs] / Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` # 839 vid 20.06.2007 r. – Rezhy`m dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/839-2007-%D0%BF>
5. *Gun`ko D. V.* Svitovy`j dosvid formuvannya indeksu ocinky` konkurentospromozhnosti regioniv / D. V. Gun`ko // Ekonomika Ukrayiny`. – 2005.
6. *Kostusyev O.* Zaxy`st ekonomichnoyi konkurenciyi v Ukrayini: stan i perspekty`vy` / O. Kostusyev // Ekonomika Ukrayiny`. – 2003. – #7. – С. 4-11.
7. *Patrikacz L.* Yevrointegracijny`j kurs Ukrayiny`: na perexresti doslidzhen` i vy`snovkiv / L. Patrikacz, M. Wojchuk // Bankivs`ka sprava. – 2002. – # 4. – S. 22-26.
8. *Porter M.* Strategiya konkurenciyi. Metody`ka analizu galuzej i diyal`nosti konkurentiv : per. s angl. A. Olijny`ka ta R. Skipal`s`kogo / M. Porter. – K. : Osnovy`, 1997. – 390 s.
9. World Economic Forum, Global Competitiveness Report, 2003, 2004, 2005. IMD World Competitiveness Yearbook 2005.

Полищук Р. С. Подготовка банковских работников к использованию методов и оцениванию критериев измерения конкурентоспособности банков в странах ЕС.

В статье проанализированные особенности подготовки банковских работников к использованию методов и оцениванию критериев измерения конкурентоспособности банков в странах ЕС, детально раскрыта суть методов и критериев измерения конкурентоспособности банков.

Ключевые слова: банковское дело, конкурентоспособность, методы, критерии.

Polistchuk R. S. Preparation of bank workers to the use of methods and evaluation of criteria of measuring of competitiveness of banks In the countries of ES.

In the article the analysed features of preparation of bank workers are to the use of methods and evaluation of criteria of measuring of competitiveness of banks in the countries of ES, essence of methods and criteria of measuring of competitiveness of banks is exposed in detail.

Keywords: banking, конкурентоспособность, methods, criteria.

УДК 378:53

Редько Г. Б., Толпекіна Г. В.

ЗАУВАЖЕННЯ З ПРИВОДУ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

У статті говориться про те, що бажано готувати майбутнього вчителя фізики так, щоб він ще в університеті пізнав структуру навчально-пізнавальної діяльності учня та вмів організувати навчально-виховний процес у загальноосвітній школі так, щоб створити позитивну мотивацію учнів до уроків фізики. За оптимальної організації навчання майбутній учитель оволодіває загальними способами розв'язування фізичних задач, уміє прогнозувати результати навчання, які досягаються через його цілі та задачі. Але особливо важливо, щоб він умів стимулювати розвиток науково-природничого мислення учнів, реалізуючи розвиваюче навчання фізики.

Ключові слова: підготовка вчителя, методична підготовка, вчитель фізики.

Для вищої педагогічної освіти майбутніх учителів фізики необхідні дві умови:

1. Щоб було кому вчити професії.
2. Щоб вчилися ті, хто хоче та може їй навчитися.

Крім того, ми глибоко впевнені в тому, що поряд з викладанням програмних дисциплін навчання майбутніх учителів фізики повинно будуватись приблизно так, як у театральному вищому навчальному закладі, тобто майстер, який набирає собі учнів та навчає їх педагогічній майстерності.

Для успішного впровадження освітніх технологій, засобів, методів і прийомів навчання необхідно виконати ряд педагогічних умов, які мають відношення до майбутнього вчителя, учнів та організації процесу навчання фізики. Тому навчання загальноосвітнім предметам та майстерності має сприяти набуттю професійних компетенцій вчителя фізики: володіння фізичною наукою, психологічними, загальнодидактичними, педагогічними та міжпредметними знаннями, методами науки фізики.

Бажано готувати майбутнього вчителя фізики так, щоб він ще в університеті пізнав структуру навчально-пізнавальної діяльності учня та вмів організувати навчально-виховний процес у загальноосвітній школі так, щоб створити позитивну мотивацію учнів до уроків фізики. За оптимальної організації навчання майбутній учитель оволодіває загальними способами розв'язування фізичних задач, уміє прогнозувати результати навчання, які досягаються через його цілі та задачі. Але особливо важливо, щоб він умів